

Filip Galović
Zagreb

GOVOR JELSE NA OTOKU HVARU I PISANJE MARICE GAMULIN

UDK:811.163.42'282.2(497.583Jelsa)

821.163.42-1.09Gamulin, M.

Rukopis primljen za tisak 18. 9. 2020.

Izvorni znanstveni članak

Original scientific paper

U članku se s jedne strane analizira jezik pjesničke zbirke Marice Gamulin *Sърce u sърcu mojega škьja*, pisane mjesnim govorom Jelse na otoku Hvaru, dok se s druge strane izdvojene posebnosti uspoređuju s podacima zabilježenima za terenskih istraživanja, odnosno promatraju se konkretna podudaranja i odstupanja. Analiza je pokazala da se podatci iz spomenute zbirke premoćnim dijelom poklapaju s podacima s terena, pa je riječ o pouzdanoj građi koja uglavnom dobro oslikava jezične značajke toga mjesnoga govora.

Ključne riječi: *dijalektalna poezija; Marica Gamulin; govor Jelse na Hvaru; južnoćakavski dijalekt; ćakavsko narječje*

1. UVOD

Dobro je poznato da »u novije vrijeme ćakavština doživljava svojevrsnu renesansu kao medij za književnoumjetnička ostvarenja« (Finka,

Jonke 1981: 123), pa su tako »mnogi lokalni čakavski govori uzdignuti, preko svojih pjesnika, na rang izražajnog sredstva za prijenos književnoumjetničke poruke« (isto). Od Vladimira Nazora preko Pere Ljubića, Drage Gervaisa, Mate Balote i mnogih drugih pa sve do novijega vremena našlo se vrijednih pjesničkih, proznih, pa i dramskih ostvarenja pisanih čakavštinom. Čakavska je pisana riječ danas živa i među mnogim autorima-amaterima koji najčešće pišu svojim rodnim govorom, pa se i tu može naći uspješnih književnih tekstova. To je pisanje važno jer »pitanja odnosa jezika književnih tekstova i određenih govora u nas su bitna jer odgovori na njih osvjetljavaju vrlo važan fenomen hrvatske dijalektalne književnosti, a i zato što u ponečem mogu upotpuniti naša saznanja o hrvatskim dijalektima, poglavito ako slijede nakon terenskog rada u određenim mjestima« (Lisac 2012: 221).

Hvarska je dijalektalna književnost u novije vrijeme snažno prisutna. Mnogi autori i autorice pišu hvarskim mjesnim govorima i svoju tvorbu objavljuju, a pojedini su dali i sjajne rezultate. Posebice valja istaknuti brojne manifestacije koje se odvijaju na otoku Hvaru, a na kojima se prezentira hvarska riječ i njeguje čakavština. Jedna je od takvih, što se održava već niz godina u Hektorovićevu Tvrđalju u Starome Gradu, *Susret pjesnikinja otoka Hvara na tragu Gracioze Lovrinčeve 'Jazik naših materih'*. Vrijedno je događanje *Blogo naše riči*, što se održava u mjestu Zastrazišće. Posebno ističem i (internetsku) grupu *Živa rič* sa sjedištem u Jelsi, koja, pored brojnih i raznovrsnih događanja, također organizira svoje čakavske večeri na kojima se njeguje hvarsko dijalektalno pjesništvo. Postoje i neka druga događanja.

Među zapaženim je autoricama s otoka Hvara Marica Gamulin (rođ. Sarjanović), koja je rođena 1929. u Jelsi, a umrla 2019. godine. Tiskala je 2005. godine zbirku pod nazivom *Sārce u sārцу mojèga škòja*. Obaseže 168 stranica, a podijeljena je u više cjelina: *Usodili su mi jubov i stroh; Ribori, škòj i more; Težoški lavuri i njihove jubavi; Provjali su mi; Ne mogu zaboravit; Judi škòja; Svega po malo; Nemojte zamirit*. Riječ je o stihovima koji odišu lakoćom i neusiljenosti, a kroz koje lijepo progovara nekadanji život sa svim svojim tradicijskim vrijednostima koje danas poprimaju drugačije obrise i karakteristike. Ne preostaje drugo nego zapisivanje kako bi se specifičnosti nekadanjega života barem na taj način očuvala. Zato autorica u jednoj od pjesama piše: *Za komīnōn vèč se ne sidī/A iz stolà cīn se progucō bižī/Sve mǎnje je vòje/Za slūšot i prōvjāt/Drāže nin je slūšot/I*

būljīt u škātulu/Ča smo u kùču/Kako tabernākul namistili/nègo među sòbon razgovōrāt/Zatò bi tukālo/Svè zapīsāt/Da se ne zaborāvi. U recenziji Tonka Maroevića (str. 5 – 7) čitamo kako stihovi odaju jednostavnost, opuštenost i neposrednost. Potonji zamjećuje da je autorici sjećanje *izvor nadahnuća, osjećanje ljubavi prema otoku glavna motivacija* te nadodaje: *...pjesnički prvijenac Marice Gamulin opravdano izlazi na svjetlo dana kao memento na drage osobe i ambijente, kao znak odanosti svemu onome što je autoricu i njoj slične formiralo. Ako njezina poetika nema većih ambicija od tople registracije viđenoga i zapamćenoga, ne znači da njezin izraz ne nadmašuje puku faktografiju.*

U ovome se radu obrađuje jezik zbirke *Sārce u sārцу mojèga škòja* Marice Gamulin, pisane mjesnim govorom Jelse na otoku Hvaru, te se izdvojene posebnosti uspoređuju s podacima zabilježenima za terenskih istraživanja, odnosno promatraju se konkretna podudaranja i odstupanja.

2. METODOLOGIJA RADA

Pisanje je na pojedinim mjesnim govorima često vrijedno i s dijalektološkoga pogleda. Govor Jelse na otoku Hvaru do sada nije opisan, a o njemu postoje tek oskudni dijalektološki podatci. Jezična građa iz pjesama u neku ruku može poslužiti u spoznavanju činjenica toga mjesnoga govora, no ipak valja biti oprezan, posebice u ovome slučaju kada je riječ o zbirci pjesama gdje su dopuštene pjesničke slobode više no što je to primjerice u proznim tekstovima. Isto se tako postavlja pitanje, pa i unatoč činjenici što je riječ o tada izvornoj govornici, koja je rođena u Jelsi i ondje do smrti živjela, te o govornici starije generacije, koliko je taj izvorni govor uspješno pretočen u pisani medij, odnosno postoje li odstupanja od organskoga govora. Zato ovaj rad ne predstavlja prvenstveno opis jezičnih osobitosti spomenute zbirke, već su one provjeravane i kod drugih govornika kako bi se uvidjelo u kolikoj mjeri pjesnička zbirka predstavlja jedan hvarski organski idiom te mogu li podatci biti pouzdan dijalektološki materijal. I ranije, dok sam ponešto istraživao jelšanski govor, u terenskome se radu, a posebice sada u ovu svrhu, osobito iskazala sredovječna konzultantica Dubravka Vlainić, usto i jezično osviještena, koja se također okusila u pisanju zanimljivih stihova i proznih ulomaka.

Slika 1. Marica Gamulin i Dubravka Vlanić

Sve su jezične značajke, odnosno obilat broj primjera iz stihova, ispitane kod spomenute konzultantice. U analizi, ukoliko se građa iz pjesama u potpunosti podudara s onom s terena, uglavnom nema uvijek potrebe za navođenjem komentara. Građa se komentira u slučaju nekih odstupanja, no nerijetko se pojedine značajke dopunjavaju materijalom s terena kako bi se dobila cjelovitija slika govora mjesta Jelse.

3. JEZIČNA OBRADBA¹

3.1. FONOLOŠKE OSOBITOSTI

3.1.1. Polazni je dugi *a* redovito prešao u *o*, npr. *brōnīt* (77), *dōn* (35), *glōd* (86), *ugrōdili* (57), a tako je i u živome govoru: *jōje*, *sa likōrīma*, *znōš* 2. jd. prez. Zamjećuje se da se takav *o* može izgovarati i zatvoreno: *dōli su*, *izgovōron* 1. jd. prez., *jedōn*, *komodōjte se*, *lavurōn*, *po glōvī*, *Stōri Grōd*. Odraz je *o* za dugo *a* evidentiran i nakon pokrate polaznih dužina u postakcenatskim slogovima: *blagoslīvjo* 3. jd. prez. (34), *čūvoj se* (61), *docčekot* (45),

¹ Brojke u zagradi pored primjera označavaju stranicu u analiziranoj knjizi na kojoj se primjer nahodi. Ovjere bez brojke jesu primjeri zabilježeni na terenu, no to se često zasebno naglašava.

glèdoli gl. pridj. rad. m. mn. (52), *rìborski* (81), *skùhola* (102), što dokazuju i potkrepe s terena poput *kùhoš* 2. jd. prez., *pìtote* 2. mn. prez., *pùcoli*, *vìrovoli*.

3.1.2. Kao velikomu broju srednjodalmatinskih otočnih govora, i govoru je Jelse svojstveno duljenje vokala *à* u nefinalnome slogu u *ã*: *dlãka* (87), *imãli* (41), *letrãta* G jd. (66), *mãtere* NAV mn. (20), *mlãdost* (73), *nãvečer* (20), *obogãtit se* (25), *ozdrãvit* (21), *suzãmin* DLI mn. (75), *svãkega* (74), *zaborãvit* (69), *žãlost* (103). U živome se govoru čuje: *bãčva*, *dobivãla*, *jãma*, *kantãju* 3. mn. prez., *mučãli*, *obrãzon* I jd., *ovãko*, (*svè je*) *propãlo*, *škrãpa*, *vikãla*. Ponekad i tu ima izuzetaka, npr. *ãuto* (66), *šõdon kãuštikon* (62) te *rãtna tièška vrimenã* (74),² što nije čudno s obzirom na činjenicu da u govorima u kojima se to pravilo provodi postoje i neke iznimke.

3.1.3. Dugi se vokali *e* i *o* u Jelsi izgovaraju kao *ie* i *uo* (usp. Ilesić 1933–1934: 157, Šimunović 2011: 97), što se susreće i u zbirci: *igriè* G jd. (69), *okriènùla* (87), *u parvièmu* (103); *svuõga* (23), *muõre* (92) premda to nije uvijek redovito bilježeno, npr. *izglèdo* 3. jd. prez. (84), *urèdila* (102); *mõre* (34), *dvõr* (48). Danas se primjećuje da se dugi vokali *e* i *o* ostvaruju u slobodnoj raspodjeli diftonškim *ie* i *ou* te monoftonškim *e* i *o* varijantama.³

3.1.4. Stari je **ě* u korijenskim, tvorbenim i gramatičkim morfemima redovito dao *i*: *bižin* 1. jd. prez. (45), *čovik* (77), *Divica* (125), *dvì* (100, 126), *kolino* (22), *na mìstu* (31), *namìstili* (128), *ožvìt* (131), *pìnit* (35), *po sridinì* (81), *priskõči* 3. jd. prez. (96), *privãriš* (29), *starìji* (74), *stìnã* (46), *u sèbi* (122), *voìit* (63), *zamìrit* (131), kao i na terenu: *bìdan*, *cvìt*, *dicà*, *dvì*, *kosìr*, *likarìja*, *likõr*, *mìsìli*, *namìstit*, *naslìdila*, *pìsma*, *prìko*, *slìdit*, *umrìt*, *vìdila*, *vìrujete* 2. mn. prez.

Vokal *e* stoji u *prema* (70) dok je u složenici *primãlice* (64) zabilježen *i*.

Važno je spomenuti i primjere s terena tipa *gnjzdd*⁴ i *jìdro* u kojima također stoji *i*.

² Pridjev *rãtna* nije pak najbolji primjer jer bi u tim slučajevima radije stajala konstrukcija 'od' + genitiv.

³ U zbirci se nije bilježila zatvorenost dugoga *e* i *o*. U terenskim se podacima nešto češće javljaju *e* i *o* negoli *ie* i *ou*, pa se tako i zapisuje.

⁴ U svima se primjerima u zbirci bilježi *nj*, a i u primjerima će se s terena radi lakšega snalaženja mjesto *n* bilježiti *nj*.

Govor Jelse sadrži i manju skupinu ekavskih likova. U zbirci su se našli primjeri: *duõle* (80), *guõre* (80),⁵ *ovuõde* (38).⁶ Živi govor zna i za ove ekavizme: *õbedvî*, *zanovõtõt*, *zènica* te noviji lik *cèsta*, *priko cèste*. Govori se i *kõren*, no tu nije morao stajati 'jat'. Svakako je interesantno evidentirati *prègo* u značenju 'prije nego'.

3.1.5. U nalazima se *jazîk* (16, 105) i *žãnju* 3. mn. prez. (37) ogleda stozerna čakavska značajka supstitucije prednjega nazala **e* vokalom *a*, a takvih primjera s *a* (odnosno *o*) ima još u živome govoru, npr. *jõdri* odr. pridj. m. jd., *jõtra*, *zajõt* – *zãjo* gl. pridj. rad. m. jd., *ujõt* iako u pozicijama nakon *j*, *č*, *ž* dolazi i noviji odraz *e*: *põcela* (84), *poçiõt* (78), *žiõdnemu* (110).⁷ U ostalim je pozicijama, i u građi i na terenu, očekivan vokal *e*: (*pod*) *griõde* (87), *mõsec* (73), *pãmet* (21), *vïženu* (*mahrãmu*) (78), *vïme* (17); *brïme*, *mëso/miëso*, *pëtãk*, *sïme*.

3.1.6. Kontinuant je 'šva' (*ə* < **ɔ*, **ɔ*) sustavno vokal *a*, odnosno nakon kasnije kvalitativne promjene i *o*: *danàs* (38, 111), *dãska* (80), *dõbar* (13), *otãc* (55), *võtãr* (119); *badõnj* (48), *dõn* (32, 85, 127), *jesõn* (131), *ogõnj* (83, 102). Redovito je tako i u živome govoru: *sëdan*, *pãlac*, *tãnak*; *lõž*, *pakõl*, *võnka*.

Kroz paradigmu se imenice *pãs* provlači *a*: *pasì* NV mn. (118).

U primjeru je *gÿjã zãla* (103) moguće govoriti o analogiji prema *zãl*.

Posebnost je tzv. jake vokalnosti očigledna u *vaziõst* (25), oblik koji nije rijedak među južnim čakavcima, ali se pored *va-* upotrebljavaju i varijante s *u-*: *ùze* (125), *ùzeli* (123), *uzmì* 2. jd. imp! (86). Varijante se s *va-* i *u-* u glagolu 'uzesti', odnosno 'uzimati', sukobljavaju i na terenu. U ostalim slučajevima i u zbirci i uživo dosljedno dolaze potvrde s inicijalnim *u*: *udovïca* (100), *ùjutro* (45), *ustõt se* (118), *ùvik* (38, 52, 87, 104), *u štãli* (125); *unõtra*, *ušiënke* A mn. 'vrsta nametnika, uš', *užgãt*.

3.1.7. Fonem **ʎ* i nazal stražnjega reda **ɔ* beziznimno imaju supstitut *u*: *napùnit* (50), *sùnce* (50, 122), *u dubinù* (18), *u stÿpù* (43), *vùnicu* (64);

⁵ Dolaze i primjeri bez diftonga: *dõle* (112), *gõre* (112).

⁶ Finalni vokali ovdje ne moraju biti kontinuant 'jata'.

⁷ U značenju se 'ječmenac' govori *čmîk*.

grúbo pril. (23), *kupìna* (41), *kûs* ‘komad’ (119), *rūkà* (103), *trôvu* A jd. (87), *ùdicon* I jd. (29), *u utròbu* (55), s čime se poklapaju i podatci s terena: *dúžan*, *požùtít*, *túst*, *vùna*, *žuč*; *gòlub*, *grúbo* pril., *gúst*, *kudíja*, *prút*, *pùpak*.

3.1.8. Karakterističan je razvoj slogotvornoga *r*. Riječ je o slijedu s prapratnim vokalom *a*, dakle *ar*, odnosno *o*, dakle *or*: *gãrlo* (103), *garmít* (65), *karščãni* NV mn. (123),⁸ *maržnjã* (122), *parviêmu* (103), *smãrt* (122); *čòrnu (kafù)* (102), *kôr* ‘krv’ (55), *tvòrd* (86), *tvòrdega* (49). Nekoliko je terenskih potvrda: *bãrk*, *maršòv*, *pãrsten*, *parvî*, *sãrce*, *smãrt*, *tarčĩš* 2. jd. prez., *tarpìli* gl. pridj. rad. m. mn., *zãrno*; *vòrst*.

Tipičan je čakavski leksem *críkva* prisutan u materijalu: *críkve* A mn. (91), *u críkvu* (85), *críkvice* A mn. (91).

3.1.9. Stari je korijenski slijed *ra* prometnut u *re* u glagoli ‘rasti’ i njegovim izvedenicama: *izriěso* (47), *nariěst* (15), *nariěstèn* (76), *nariěstù* (115), *riěstè* (42, 86), *zariěsli* (57). Premda se u korpusu ne nalazi leksem u značenju ‘vrabac’, Jelšani redovito govore *riěbãk*. Interesantno je da mnogi hvarski govori ne znaju za prijelaz *ra* u *re* u glagolu ‘krasti’, zato u pjesmama stoji *kràst* (22), *ukràli* (123), *ukròdè* 3. jd. prez. (17), kao što je to u živome govoru.

3.1.10. Stari je korijenski slijed *ro*, kako se očekuje, prometnut u *re* u imenici *griěb* (13).

3.1.11. U južnočakavskim se govorima često sreće vokal *e* u primjerima tipa *tepal* (psl. **topl-/*tepl-*), no ovdje sustavno imamo *o*: *bèz toplinè* (71), *tòpla (kočèta)* (118), *toplinù* A jd. (125), *toplít* (102).

3.1.12. Konsonant se *j* u funkciji proteze prikovao u *jùsta* (17, 105), ali *ìme* (84), *ìst* (18), *ìstinu* A jd. (22, 116), *òci* (99, 117) i sl. Na terenu se čuje i *jìst*, a pokatkada stariji svijet kaže i *jòpet*.

⁸ U svim se primjerima iz zbirke mjesto srednjega *č* bilježi *č*. V. 3.1.20.

3.1.13. Finalni je vokal likvidiran na dočetu infinitiva (v. 3.3.34.) te u pojedinim imperativnim oblicima (v. 3.3.43.). Vokali mogu iščeznuti i u nekim riječima, npr. *skòruša* ‘oskoruša’ (150).

3.1.14. Poneki primjeri prezentiraju da se strane finalne konsonantske skupine mogu razbiti uvrštenjem vokala, npr. *kurènat* (tal. *corrente*) ‘morska struja’ (38), toponim *Pùnat* (mlet. *ponto*, tal. *punto*) (38). Tako je i u primjerima s terena poput *kuntènät* ‘zadovoljan’ (mlet. *contento*), *žvèlat* ‘hitar, okretan, brz’ (mlet. *svelto*) itd.

3.1.15. U riječima je *plafün* (81) i *ubũkla* (85) vokal *o* prešao u *u*.

Vokal je *u* zamijenjen vokalom *o* u glagolu *odät se* (76).

U nalazu *rãpe* NAV mn. (71) nastupa *a* na mjestu *u*.

3.1.16. Iako nema potkrepa u stihovima, korisno je upozoriti na terenske primjere tipa *žèp*, odnosno činjenicu da je prazno mjesto u kojem se nije razvila fonemska jedinica *ž* zaposjeo *ž*.

3.1.17. Stabilna je pozicija fonema *h* u otočnim govorima južnočakavskoga područja sasvim očekivana. Fonem je *h* ovjeren:

– u inicijalnoj poziciji: *hãje* 3. jd. prez. ‘mariti’ (99), *hladnočè* (26), *hlòdli* (93), *hlòdon* I jd. (19), *hodit* (85), *hodili* (111), *hrònila* (102), *u hlòdù* (57);

– u medijalnoj poziciji: *iskùhote* (70), *krùha* G jd. (86, 100), *mihurìč* (35), *njìhovega* (96), *usãhla* (103);

– u finalnoj poziciji: *grìh* (86, 123), *krùh* (86), *mìh* (87), *mojìh lìpih garìfulih* (73), *siromãh* (125), *stròh* (94, 122), *sùh* (86), *tlèh* (49), *tvojìh vèlikih bravùrih* (87).

Fonem je *h* zamuknuo u izoliranim primjerima: *òdma* (53), *tìla* gl. pridj. rad. ž. jd. (120).

Evo i nešto primjera s terena: *hìlte* 2. mn. imp!., *hlòd*, *hòčè*, *hòlte* 2. mn. imp!; *dohòdi* 3. jd. prez., *grihotà*, *izahòdidu*, *izahòdila*, *kùho* 3. jd. prez., *na tlehù*, *prihùtin* 1. jd. prez., *pròha* G jd., *sùhih* G mn., *ùho*, *uskùho* 3. jd. prez., *ùtiho* pril.; *bùskih* G mn., *jarùh* ‘neuškopljeni jarac’, *krìzonòših* G mn., *minùtih* G mn., *smìh*, *stròh*.

3.1.18. Glavni su izvori fonema *f* riječi stranoga postanja: *famèji* DL jd. (74), *feròl* (81), *ffêra* (84), *ffòke* A mn. ‘ukrasna vrpca koja se veže na određen način’ (85), *fortice* A mn. ‘utvrda, tvrđava’ (91), *fràk* ‘kamen koji pritišće srdele u bačvi’ (33), *fregò* gl. pridj. rad. m. jd. ‘ribati’ (62), *furbarije* NAV mn. ‘lukavstvo, podvala, prijevara’ (31), *fuštôn* ‘vrsta suknje’ (64), iz *Francûske* (91), iz *terafiêrme* ‘kopno’ (34), *kafû* A jd. (102), *kontrafûnda* ‘daska koja se stavlja na srdele u bačvi’ (33). Dodaje se nekoliko ovjera iz živoga govora: *afitòvât* ‘iznajmljivati’, *afôn* ‘nesvijest’, *faculèt* ‘maramica, rupčić’, *fêca* ‘vinski talog’, *fermôn* 1. jd. prez., *findefêr* ‘željezna pocinčana žica’, *ffûba* ‘kopča’, *fòlsi* odr. pridj. m. jd., *frìgot* – *frìgoli*, *frìško* pril., *fumât* ‘pušiti’, *fumôr* ‘dimnjak’, *gariful* ‘karanfil’, *paškafôndo* ‘pribor za lov liganja’, *profundât se* ‘urušiti se, propasti’, *rasfriškât*, *štòf* ‘vrsta deblje tkanine’, *škafêt*.

Fonem je *f* rezultat izmjene stare skupine **pv*: *ùfo se* gl. pridj. rad. m. jd. (56), *ùfoli se* (111).

Skupina se *hv* u nizu potvrda svela na *f*: *fòlâ* (54), *fòli se* (17), *fòfla se* (65), *fòlidu se* (123), *fòljen* (97), *zafòl* 2. jd. imp! (73), *Fôr* (86).

3.1.19. Temeljni je rezultat primarne i sekundarne jotacije dentala **d* očekivano čakavsko *j*: *na mèju* (69), *mèjima* DLI mn. (47), *mejòši* (46), *mlâji* (74), *Porojênje* (71), *rojênega (dòma)* (61), *rojènu (dìcu)* (111), *tujinà* (26), *tùju (mùku)* (122), *u tùjemu (svitù)* (66), *(protiv) tujina* (91). Ipak se u nekim primjerima uvuklo i ž:⁹ *dogođalo se* (63), *đardîn* (78), *izvâdena* (84), *među stînjen* (46), *naslîdena* (84), *òndeli* NV mn. (125). Veoma je interesantno da se u značenju ‘ljubomora’ u posuđenoj riječi sukobljavaju varijante *s j* i ž: *jeložije* G jd. (17) te *đeložije* G jd. (115). U živome je govoru slično stanje – dosta je potvrda *s j*: *arjôv* ‘slab, loš’, *gòspoja*, *mlājega*, *orûje*, *prèja*,¹⁰ *rôjât* – *rôjodu* 3. mn. prez., *sâje* ‘čađa’, *slâji*, *žējodu* 3. mn. prez., pa često i u posuđenih riječi: *jakèta*, *jeluôž*, *vijôj* i sl., ali ipak *đòmetar* ‘geometar, mjernik’.

⁹ U svima se primjerima u zbirci bilježi *đ*, a i u primjerima će se s terena radi lakšega snalaženja bilježiti *đ*.

¹⁰ Danas se često kaže da je *pùkla prèja* u značenju da netko više nije blizak s kime, da je došlo do svade, razilaženja.

3.1.20. U govoru je Jelse izgubljena distinkcija između *č* i *ć*, pa se čuje glas srednje vrijednosti. Iz toga se razloga u pjesmama bilježi (*ć*):¹¹ *brāča* (115), *cvīče* (73), *čovikon* (92), *plūča* (56), *srīča* (93), *učili* (123). Zasebno treba istaknuti usamljeni primjer *pīsama požūtjena* (66).

3.1.21. Šćakavski je odraz sustavan u materijalu: *namiščāla* (73), *namiščāt* (50), *oprōščon* 1. jd. prez. (30), *pripomiščāla* (73), *spūščo se* (18), *ščēta* (120), *u ščētu* (87), *ščīpje* (83), *viščica* (38), *zapūščena* (42), kao i na terenu: *bliščī* 3. jd. prez., *dogodišča* pril., *kārščēn*, *klīščā*, *lupēščina*, *miščani* NV mn., *ščīpoš* 2. jd. prez., *ščūcavica*.

Ovamo upada u oči čakavski rezultat *žj* u nalazima *daržjū* DL jd. (43) i *grōžje* (50), *grōžja* G (51, 52), a u živome govoru i u *mōžjoni*, *dažjilo je*, *ol daržjā*, *daržjēvica* 'kišnica', *gvōžje*. Kolebanje se javlja u onomatopeji *zvīžjot/zvīždot*.

3.1.22. Stara je konsonantska skupina *čt* redovito prešla u *št*: *proštī* (63), *štīt* (84), *štīje* (17), *štīla* (63), *poštīvāt* (15, 114).

3.1.23. U primljenih su riječi obilato zastupljene skupine *šk*, *šp*, *št*: *deškōrši* NV mn. 'razgovor' (38), *u škātulu* 'kutija' (66, 128), *škīna* 'leđa' (55), *(rōbu) škūru* (93), *usrid būška* 'grmlje' (57); *rešpēta* G jd. 'poštovanje, obzir' (32, 64); *ašēštīt* 'pomagati; skrbiti o kome' (20), *bēštije* NAV mn. (125), *beštīmāli* 'psovati' (38), *deštrigāli* 'uništiti' (109), *štroligāt* 'mudrovati' (29), *štūmak* 'trbuh' (86). U manjem broju slučajeva te skupine mogu biti nepalatalne: *pīstulu* A jd. 'poslanica (u crkvi)' (13), *skāla* (61), *sparenjāli* (93). Jednako je ovjereno na terenu: *muškadūr* 'viseći ormarić s mrežom za čuvanje hrane', *škafēt*, *škovacēra*, *škūra* 'drveni kapak na prozoru'; *beštīmāt*, *ištufālo nas je*, *kaštradīna*, *lāštra* 'prozorsko staklo', *štōf* 'vrsta deblje tkanine', *štrukāt*, *vēšta*; *dešperacijūn* 'očaj', *rešpēt*, *šporkōvāt* 'prljati' pored *skvāra* 'vrsta alata za određivanje pravoga kuta'.

3.1.24. Nalaz *dōjdu* (81) signalizira da se na granicama prefiksalnoga i korijenskoga morfema u prezentskim osnovama glagola prefigiranih

¹¹ Ako se izuzmu poneke omaške u kojima se bilježi *ć*.

s *iti ostvaruje skupina *jd*. Tako je, naravno, i u živome govoru: *duōjde*, *duōjdemo*, *izōjde*, *nōjdete*, *obōjdeš*, *prōjdeš* i sl.

Infinitivne su osnove pretrpjele promjenu *jt > tj > ć*: *duōč* (86), *puōč* (70, 127), pa tako i *izōč*, *nōč*, *obōč* itd.

3.1.25. Mjesto je fonema *l* beziznimno zaposjeo *j*: *blagoslīvjo* 3. jd. prez. (34), *divjinā* (42), *izdūbjena* (57), *jūbīt* (126), *jūdi* (123), *kāšju* 3. mn. prez. (97), *kjūč* (48), *kjučanicu* (48), *krajēvske* (*dvuōrē*) (125), *nevōje* G jd. (74), *pōja* NAV mn. (57), *pozdrōvjo* 3. jd. prez. (61), *šāje* 3. jd. prez. (112), *u jubāvi* (110), *u neđiju* (65), *zaborāvjene* (*ūspomene*) (120), *zdrōvje* (97), *zemjā* (42, 46), *žūj* (55, 74), kao i na terenu: *divjarīja*, *dūbji*, *iskrīvjen*, *jūtā* neod. pridj. ž. jd. ‘kiseo’, *kadūja*, *kāpja*, *košūja*, *krajīca*, *nevōja*, *prījatej*, *rasīpje se* 3. jd. prez., *zaborāvjen*.

U nekoliko primjera jotovanje nije izvršeno, pa se iz toga razloga piše (*lj*), i treba ga čitati nesliveno: *fōljen* (97), *ražāljena* (75), *vesēlje* (82). Tako, primjerice, i na terenu: *obīljen*, *pofoljen*, *ucvīljen*.

3.1.26. U govoru je Jelse promjena finalnoga *-m* u *-n* u nastavcima i nepromjenjivim riječima sustavno provedena, a neke primjere nudi i građa: *nin* ‘im’ (109), *nīsōn* (119), (*prid*) *susīdon* (105), *s brāton* (115), *sa kīn* (81), *sa īstin* (*ričīma*) (70), *slūšōn* (105), *stojīn* (105), *svīn sārcen* (92), *šīron* (31, 48), *žmūlōn* (51).

Na dočetu se leksičkoga morfema promjenjivih vrsta riječi *-m* ne mijenja: *dōm* (26), *gruōm* (103), *srōm* (102), *jōrōm* (35).

3.1.27. Finalni je slogovni *l*:

– zadržan na dočetu riječi u imenica i priloga (za pridjeve nema potvrda u građi): *barīl* ‘vrsta drvenoga suda za soljenje ribe’ (32), *dīl* (37), *ferōl* (81), *karatīl* ‘vrsta bačve’ (48), *karnevōl* (81), *maštīl* ‘oveći sud (ob. drveni)’ (48), *mīsal* (64), *posōl* (99), *sinjōl* (24), *stōl* (33), *škāmal* ‘drvena klupa’ (80, 81); *sa pōl mūke* (54), *spūšćen na puōl* (78), *po pōl kilā rāži* (74), ali *kilō ò po rāži* (75);¹²

– zadržan na dočetu unutrašnjega sloga: *mulčīče* A mn. (50), *mūltu* A jd. (63), *šaltīn* ‘vrsta starinskoga plesa’ (81), (*dvō*) *šōlda* (64), *šuōlde* A mn.

¹² Slična je situacija i u živome govoru. Čujemo *puōl litre*, ali *litra* ò *po*.

(123), *veltrínu* (72), *žviêlto* pril. (69, 82) uz odstupanje u *dôca* (97), *duôcima* (92);

– utrnut u jednini muškoga roda glagolskoga pridjeva radnoga: *bî* (101), *čapô se* (23), *dô* (99), *imô* (24), *isvâdi se* (115), *odgojî* (99), *postô* (125), *rodî se* (125), *smî* (74)

Finalni je *l* zadržan i u primjerima tipa *sardêl* (32) G mn.

Identična je situacija na terenu: *bôl*, *garîful* ‘karanfil’, *kotôl*, *sôl*, *vârtal*, *žmûl*, *debêl*, *dêbul*, *înjul* ‘tanašan; slab’, *štâbil* ‘čvrst, stabilan’, *vêsel*, *ozdôl* ‘odozdo’; *kolnik* ‘tip ograde od kamena (suhozidne)’, *oltôr*, *pôlci* N mn., u *karatîlcu*, *žviêlto* pril.; *čû*, *dôni*, *glêdo*, *pô*, *razbolî*, *uči*.

3.1.28. U skupini se *čr* (s određenim refleksom slogotvornoga *r*) u mnogim nalazima zadržao *č*: *čarnjène fjòke* (85), *sa čarnjènin kôncen* (84), *čarnjenîcu* A jd. (55), *čôrne pâtule* (103), *na komînu čôrnemu* (111), *u čôrno obučena* (77). Tako i na terenu čujemo *čarněj* ‘vrsta morske ribe’, *čarnîlo*, *čarnjên*, *čôran*, *črîvo*.

3.1.29. U jelšanskome govoru prvi šumnik u slijedu dvaju ili više njih biva supstituiran drugim šumnikom, sonantom ili otpada. U građi se takve promjene rijetko provode, vjerojatno zbog lakše čitljivosti teksta. U primjeru se *težôškega* (77) šumnik zamjenjuje drugim šumnikom, u primjeru *lûjku* (72) sonantom *j*, a u primjerima *harvôsku* A jd. (91), *harvôski* (62), *poplâti* NV mn. (55) otpada (ali: *bogâtstva* (22), *slôtko* (110)). U živome su govoru ovjereni i primjeri tipa: *jaglîca ol bôra*, *kal duôjde*, *ol kûče*, *ol sînoč*, *pol sulôr*, *za ol svêca*.

Netipične se konsonantske skupine na početku riječi uklanjaju na način da se prvi član reducira: *dî* (127), *kuô* (24), *šenîca* (86), *tîce* NAV mn. (37). Govori se i *čelâ*.

3.1.30. Odras je zamjениčke osnove *vs* (< *vəs*) i njezinih izvedenica sustavno *sv*: *svâk* (23, 110), *svâkih* (91), *svâkin* (92), *svè* (84), *svêga* (22), *svîh* (65), *svîn* (92). Premda u građi ne stoji lik *väs*, u kojem je izvršena vokalizacija poluglasa u jakome položaju, on se čuje u živome govoru, npr. *po väs dôn kûho kafè*.

3.1.31. U materijalu uglavnom ne nastupa kontaktna i distantna asimilacija: *s njōn* (53), *sūši* DL jd. (43), no one su fakultativno prisutne u živome govoru.

3.1.32. Disimilacija je nastupila u primjeru *izlāmenojo se* (36), kako je i na terenu, dok je s druge strane neobično pisanje skupine *zn* u *znāmen* (16). Pridodajem ovdje i nalaze *gūvno te sumjīv*. Stariji narod također kaže *lebrō*, ali s potvrdom s *l* ukrštava se i ona bez provedene distantne disimilacije.

3.1.33. Palatalni je nazal *ń* u nalazu *ditīnstva* G jd. (69) izgubio palatalnost, a u živome govoru i u primjeru *jōnca* G jd.

3.1.34. Do umekšavanja je nazala došlo u primjeru *gnjōja* G jd. (23). I na terenu čujemo *gnjōj/gnjuōj, gnjīzdō, gnjūs*.

3.1.35. Vrlo su česti oblici *mōreš* (64, 121), *mōre* (86), *mōremo* (44), *mōredu* (121), dakle sa zamjenom intervokalnoga *ž* s *r* u prezentskoj osnovi glagola 'moći' (< **mogti*), no čitamo i *mōžete* (17). U 1. licu dolazi *mōgu* (69).

3.1.36. U dativu i lokativu jednine imenica ženskoga roda glasovi sibiliziraju: *u rūcī* (61), *snōzī* (92) iako nije pravilo u živome govoru jer čujemo i *na sīki*. Isto je to vidljivo u nekim množinskim padežima imenica muškoga roda: *siromāsi* (24), *svidoci* (61), *unūci* (66), *vojnīcīma* (86), *vōrsīma* (47), ali *bōnki* (78).

3.1.37. Stara je skupina *st* nakon metateze dala *c* u *caklō* (72) i *zacakletīdū* 3. mn. prez. (119).

Metateza je zastupljena u imenici *manjīgu* A jd. (53).

U riječi je *kālebi* NV mn. (37) mjesto *g* nastupio *k*.

U imenici se *dōrž* (119) umeće sonant *r*.

U staru skupinu *žr* nije došlo do interpoliranja *d*: *žerāt* (49).

3.2. AKCENATSKE OSOBITOSTI

Prozodijski inventar čine tri akcenta: kratki silazni (*à*), dugi silazni (*â*), akut (*ã*) te duljina (*ā*) i kračina (*ǎ*).

Distribucija je akcenata uglavnom slobodna, odnosno svaki se od pojedinih akcenata može naći u inicijalnoj, medijalnoj i finalnoj poziciji u riječi:

– kratki silazni: *učinīla* (64), *īgrodu* (35), *sramotū* (115);

– dugi silazni: *bandīru* A jd. (91), *otvorī* gl. pridj. rad. m. jd. (64), *svīta* G jd. (34);

– akut: *čuvāla* (87), *mōlega* (97), *davninē* G jd. (120).

U jednosložnim riječima mogu stajati sva tri akcenta: *bīt* (34), *svī* (95); *līp* (92), *mūk* (95); *dōš* 2. jd. prez. (50), *lūg* (83).

Evo i nekoliko ovjera s terena: *bōlestan*, *rakīja*, *varītūt*, *lipotū* A jd.; *bevōnda*, *lavurōš* 2. jd. prez., *zlōto*; *crikva*, *gorē* G jd., *voduōn* I jd., *zaborāvit*; *rāt*, *stōt*, *svīt*.

Vokal se *a* pod kratkim silaznim akcentom ne može, u načelu, javiti u inicijalnome ili medijalnome slogu, odnosno u pravilu dolazi u jedinome ili finalnome slogu u riječi: *brāt* (74), *nāš* (62), *pāst* (93); *dicā* (70, 72), *pīsāt* (84), *procvāst* (73), *rasprodāt* (109), *siromāh* (120), *životā* G jd. (77). U ostalim je pozicijama *à* > *ã* (v. 3.1.2.). Zanimljivo je istaći da ni govori Jelse ne poznaje duljenje u svezama poput *duperāt češ* (čit. *duperāčēš*), ali se ipak sreće *folā ti* (112), što bilježi i Hraste (1937: 150).¹³

Duljine su nakon akcenta izgubljene, čuvaju se jedino predakcenatske. U jednoj riječi može stajati jedna duljina. Sudeći prema analiziranome materijalu duljina u ovome govoru može stajati ispred:

– kratkoga silaznoga: *na komīnū* (83), *otpriēmīt* (63), *rīčīma* (62);

– dugoga silaznoga: *napūstī* gl. pridj. rad. m. jd. (61), *problīdī* gl. pridj. rad. m. jd. (63), *zōkuōn* (30).

Nekoliko je potvrda s terena: *jūbōv*, *polūdī* gl. pridj. rad. m. jd., *riēpōn* I jd., *smarknūčē*; *mejōšā* G jd., *mlīkà* G jd., *likōrīma* DLI mn., *počētāk*, *svīčē* NAV mn., *tūstā* neod. pridj. ž. jd.

Nema, kako se čini, nestabilnoga slijeda predakcenatske duljine i akuta, npr. *glovē* (55), *stiniē* (46), a to potkrepljuju i primjeri s terena: *groniē*, *juhē*, *zimē*. Riječ je, naravno, o primarnim oblicima; ovi bi sa slijedom predak-

¹³ V. Kapović 2015: 613; Galović 2014: 234.

cenatske duljine i akuta bili sekundarni. Ističem i oblike poput *rukôn* (75), *stinuôn* (87).

U oblika je tipa *pšma* NAV mn. (66) ujednačen akut na osnovi (usp. Kapović 2015: 421–424). Ovamo idu i jelšanski nalazi poput *gŭvno*, *jõpno* i sl.

Neoslabljeno je pomicanje akcenta, odnosno preskakanje akcenta na proklitiku, zastupljeno u nerijetkim potvrđama: *dõ neba* (76), *dõ sarca* (121), *iz dona* (20), *iz neba* (17), *iz poja* (52), *põ poju* (55), *põd noge* (115), *ũ ruke* (77), *ũ zemju* (45). U živome je govoru registrirano i: *dõ noči*, *põ tri (kûsa)*, *ũ glovu*, *ũ more*, *ũ poje*.

Evidentirana su pomicanja akcenta na prijedlog uz duljenje prijedložnoga sloga: *nã glos* (65), *nã glovu* (74), *nã ruku* (74), *nã ziemju* (125), *zã zube* (105).

Kod nekih se zamjeničkih oblika na prijedlogu javlja neoakut, npr. *zõ me* (76).

Povlačenje se redovito događa u niječnim oblicima *nẽ znon* (44), *nẽ zno* (122), *nẽ znodu* (63), što poznaju i drugi srednjodalmatinski otočni govori.

Genitiv i dativ osobne zamjenice ‘ja’ dolazi s očekivanim akcentima: *mẽne* (11), *mẽni* (11).

U govoru se provodi duljenje pred sonantima: *gruôm* (103), *jõrôm* (35), *jesôn* (131), *posól* (99), *stôr* (99), *sũnce* (55, 61), *tovôr* (153), *zdrôv* (110), što dokazuje i terenska građa: *dîm*, *dlôn*, *krôv*, *kuônj*, *mõrtôv* pridj., *pakól*, *sîr*. Nailazi se u građi i na duljenje pred zvučnim konsonantima: *griëb* (13), *obîd* (14), *obrôz* (53), *prôg* (95), kao i na terenu: *buôb*, *grôžje*, *hrëb*, *slôb*.

Treba navesti da enklitike uglavnom nisu pod akcentom, no u stanovitim okolnostima preuzimaju akcent: *ča mĩ se bĩdnon dogodĩlo* (105), *ča tĩ je potrĩba?* (127), *ča čẽmo činĩt?* (127), *ko čẽ mu bĩt* (114), *ko čẽ znãt* (102). U živome je govoru evidentirano: *ča jẽ kuô znô?*, *ča čẽš kũhot?*, *ko bĩ svẽ čũ*, *ne bĩ ga kũpĩla*.

3.3. MORFOLOŠKE OSOBITOSTI

3.3.1. Muškoga je roda imenica *zvuôn*: *mõrtvi zvuôn* (77). Imenica se *glôd* koleba između muškoga i ženskoga roda: *pũna nevõje*, *glôda* (74) i *glôd nĩ glëdola* (86). Imenica je *mũl* (145) u značenju ‘mula’ muškoga roda.

3.3.2. U instrumentalu jednine imenica muškoga i srednjega roda na nepčanik i na *c* često dolazi nastavak *-en*: *burjētičen* (37),¹⁴ *škrōkojen* ‘korak’ (97); *sārcen* (92, 115), *ūjen* (43, 44), a i na terenu čujemo *krīžēn*, *nōžēn*, *nožičēn*.

3.3.3. Relikti su nekadanje *n*-deklinacije evidentirani u oblicima nekih imenica: *brimenà* NAV mn. (20, 125), *ramenà* NAV mn. (125), *vrimenà* NAV mn. (123), *vrimenìma* (22). Dobro je pridodati i da se kaže *čudesà*, *čudesìma*; *nebesà*, *nebesìma* s reliktom negdašnje *s*-deklinacije.

3.3.4. Obilato su u građi zastupljeni primjeri kratke množine: *brōdi* (86), *brođìma* DLI mn. (29), *dlāni* (55), *duvōrè* A mn. (125), *duvōrì* (97), *rōge* A mn. (87), *sīni* (66), *žūjè* A mn. (54), *žūjìma* DLI mn. (95), naravno i na terenu: *bōri*, *cvīti*, *čīri*, *krōvi*, *nuōžì*, *riēpì*, *zēci*, *žepì*.

3.3.5. U korpusu se u genitivu množine imenica muškoga roda najčešće bilježi nastavak *-ih*: *batejčih* ‘vrsta morske ribe’ (37), *krīžih* (17), *pūtih* (111, 124), *škōjih* ‘otok’ (91), *rìborih* (38). I u živome govoru preteže *-ih*: *barīlih*, *bīskupih*, *brōdih*, *būških*, *cīplih*, *dōrīh*, *faculētih*, *feralīstih*, *ferōlih*, *kūsīh*, *mēstih*, *oltōrih*, *Varbānjanih* premda cirkuliraju i *-ø* i *-ov*: *dōn*; *grīhov* (pored *grīsīh*), *orīhov*, *sinōv*, *težōkov*.

Genitiv množine imenica srednjega dolazi s praznim nastavkom: *gōdišč* (126), *vrōt* (66), i u živome govoru također: *sluōv*, *vesōl*, ali se čuje i *-ih*: *mīstih*, *pōjih*, *sīdrih*, *zārnih*.

Genitiv se množine imenica ženskoga roda u materijalu pravi s dvojakim nastavcima: *-ø* i *-ih*: *grōn* (43), *sūz* (61); *bōndih* (81), *bravūrih* (87), *gīricih* ‘vrsta morske ribe’ (37), *težakīnjih* (65), *ūspomenih* (120). Identično je u živome govoru: *jāgod*, *kōz*, *kūč*, *lōz*, *māslin*, *mrīž*, *nōg*, *pašurōt*, *rūk*, *skōl*, *slīk*, *zvīzd*; *gomīlih*, *gustīrnih*, *jāmih*, *mīsih*, *oštarījih*, *tīkvih*.

3.3.6. Dativ, lokativ i instrumental množine imenica muškoga i srednjega roda svršavaju na *-ima*: *balūnìma* (72), *brōdìma* (29, 31), *bruškìtima* (31), *duōcima* (92), *kartūnìma* (71), *konopìma* (29), *marangūnìma* (72), *maškīnìma* ‘kramp’ (46), *mūlìma* ‘mula’ (86), *mūščìma* ‘miris’ (92),

¹⁴ Treba biti kratki akcent: *burjētičen*.

postolima (111), *trīnima* (47), *vojnīcīma* (86), *živoīma* (95); *dīlima* (116), *godīščīma* (46), *krīlīma* (112), *mōrima* (91), *stablīma* (92), *veslīma* (35). Tako je evidentirano i u potkrepama s terena: *furēštīma*, *kantūnīma*, *mīhīma*, *đblocīma*, *pensīrīma*, *pūtīma*, *stolīma*, *vītrīma*; *pōjīma*, *veslīma*, *vretenīma* i sl.

U ženskome je rodu najčešće nastavak *-ima*: *batūdīma* (31), *bōndīma* (47), *dīvnjīma* ‘mlada’ (73), *kūčīma* (100), *lūjkīma* (72), *mācīma* ‘vrsta većega čekića’ (46), *mējīma* (47), *mrīžīma* (31), *pōštīma* (31), *pūškīma* (116), *ūrīma* (29), *vālīma* ‘uvala’ (92), *žurnōtīma* ‘dnevnicā’ (64), kao i u živome govoru: *kočētīma*, *kozīma*, *nogīma*, *rukīma*, *sardēlīma*, *sestrīma*, *skalīnīma*, *vrīčīma*. U živo se gdjekada još može čuti stari *-ami(n)*, no *-ima* znatno prevladava. Zato ne čudi kolebanje u materijalu između *-amin* i *-ima* u *nogāmin* (55) i *nogīma* (71), *suzāmin* (75) i *sūzīma* (95).

3.3.7. U akuzativu množine, kako se očekuje na ovome području, redovito stoji *-e*: *izvōdi fforēte* (112), *mulčīce čistit*, *zopīrke kīdot* (50), *Nī mu parčō krajēvske dvuōrē* (125).

3.3.8. Potvrda za imenice *i*-vrste nema mnogo, no prisutno je nešto potvrda u stihovima: *mojā mlādost* (11), *īmojte pāmeti* (16), *od kōstreti* (20), *od drāgosti* (23), *rādosti* G jd. (69), *pūno svītlosti* (66), *svītlost vėliku* (81), *rīčīma* (62), *ušīma* (71). Zasebno se mogu izdvojiti instrumentalni oblici *s jubāvi* (18), *sa sōli* (32), odnosno *svītlošču* (35), dakle s nastavcima *-i* i *-ju*. Na terenu sam čuo genitiv množine *očīju*, gdje se uvukao stari dvojinjski nastavak *-iju*.

3.3.9. U genitivu jednine muškoga i srednjega roda pridjevsko-zamjeničke deklinacije konsekventno dolazi nastavak *-ega*: *bīlega i čōrnega grōžja* (51), *darvėnega konjā* (72), *dōbrega godīščā* (41), *jedōn uz drūgega* (95), *jōkega*, *dōbrega vīnā* (51), *nevōjnega susīda* (19), *njegōvega nōnota* (43), *od nījovega* (96), *poštėnega čelā* (22), *svākega frūta* (74), *tėga se je daržālo* (78), *vrōga čōrnega* (104), a tako je i na terenu: *bīlo je tėga*, *iskrīvjenega perūnā*, *īsprid svākega*, *mlōdega svīta*, *njegōvega tovāra*, *onėga čovīka*.

3.3.10. Nekoliko je primjera za dativ i lokativ jednine muškoga roda pridjevsko-zamjeničke deklinacije: *na komīnū čōrnemu* (111), *na ovėmu svītū*

(115), *u vèlikemu okvìrù* (66). Interesantno je navesti i stihove: *Bòlesnemu je srìča ozdràvit/ Glòdnemu najìst se./ Žièdnemu napìt se* (110). U živome govoru čujemo npr. *drùgemu, iskrìvjenemu, na svàkemu olìtòrù, rùzinovemu, o svèmu onèmu, po cìlemu selù, svemogučèmu Bògu, sòmemu, u nàšemu procesijùnù, u tèmù lùknu*.

U ženskome rodu cirkuliraju nastavci *-oj* i *-on*: *ča mì se bìdnon dogođilo* (105), *famèji kojuòn je bì/iz kùče vojnik* (74), *po kojòn se žìvìlo* (22), *stòron mātèri* (18), pored *o drùgoj susìdi* (105). Jednako se bilježi na terenu: *bìdnøj* i *bìdnon* (ženì), *lìpoj* i *lìpon* (kùči).

3.3.11. U dativu, lokativu i instrumentalu množine sviju rodova dolazi stariji dvojinški *-ima* i stariji množinski *-in*: *postolìma ispečetònima* (111), *starìjima godìščima* (74), *u vèlima famèjima* (111) pored *po tùjin* (kùčima) (100), *rukāmima pròznin* (75). Češći su, čini se, primjeri s *-ima*: *u škùrima òblocima, sa jùđima lìpima, sa zlòtnima rìčima* iako se nađu i likovi s *-in*: *po svìn stablìma, u nàšìn mìstima*.

3.3.12. Za lične su se zamjenice našli primjeri: *jò* (30, 87), *tì* (30, 87), *onà* (65, 102), *mì* (70), *vì* (41), *onì* (63). Dakako, dolazi *òn*, *onò*, *onè*.

3.3.13. Za nenaglašeni se oblik lične zamjenice *onà* u dativu množine sreću različite varijante: *pòč non se iskužàt* (105), *rèkli su njon* (75), *po glòvì njon se mìsal varìla* (64). U živome se govoru najčešće ovjerilo *non*: *donìče non, rèkli su non, nìsù non poslāli* itd.

3.3.14. U instrumentalu je jednine lične zamjenice ‘ja’ ovjerena osnova *men-*, poopćena prema genitivu jednine: *s mènnon se drāgovo* (23).

3.3.15. Prema starim instrumentalnim množinskim oblicima u jelšan-skome govoru čujemo oblike *nāmin* i *vāmin*: *prid nāmin* (15), *k nāmin* (86), *među nāmin* (126); *prid vāmin* (131). I potvrde su iz živoga govora takve: *nāmin u mìstu je lipo, s vāmin se razgovōrō* itd.

3.3.16. Zabilježena je metateza oblika ‘ih’: *nīsmò hi naučili* (126), *nīsmò hi razumìli* (126), *nosìt ču hi* (117), kao i na terenu: *dòsta hi je bìlo*,

jõ ću hi taštăt, poslăla hi je, što nije strano i nekim drugim bliskim otočnim govorima.

3.3.17. Oblik se ‘im’ pojavljuje u varijantama *in* i *nin*: *nićću in nışta vaziěšt* (25), *Ovò in je àuto* (66), *dûšu in sâpne* (26), *da nin se ne osvěti* (94), *drăže nin je slûšot* (128), *Svě nin ostăvili* (95).

3.3.18. U instrumentalu je jednine povratne zamjenice na više mjesta potvrđena stara osnova *sob-*: *među sòbon* (128), *prid sòbon* (45), *sa sòbon* (95) premda se u živome govoru tu i tamo kaže i lik s osnovom *seb-*, dobiven prema genitivu jednine.

3.3.19. Posvojne su zamjenice dobro zastupljene u korpusu: *muõj Buôg* (122), *muõj Fõr* (86), *mojà mlădost* (11), *mojù măter* (63), *mojĩ kolûri* (11), *tvuõj Bôg* (122), *tvojĩn čovĩkon* (92), *tvojě rĩči* (22), *năš škuõj* (86), *năši stõri* (62), *njĩhove ženě* (66).

3.3.20. Posvojno-povratna je zamjenica također dobro zastupljena: *svõj živõt* (99), *svôga poslă* (17), *svuôga rojěnega dõma* (61), *sîna svuôga* (125), *bez svojě kămare* (100), *u svõme sărcu* (34), *svojĩn kantõnjen* (112), *svojĩh vrõt* (16), *svojě ĩterese* (116).

3.3.21. Pokazne se zamjenice ‘ovaj’ i ‘onaj’ pojavljuju u likovima *ovĩn* i *onĩn*: *ovĩn năš škuõj* (86), *na onĩn svīt* (44), *na ověmu svītù* (115). I živi govor tako potvrđuje: *ovĩn furěšt*, *onĩn kurõt*, *onĩn dôn*, a evidentiran je i lik *tĩn* ‘taj’: *tĩn posól*, *těmu mladiću*, *s tĩn šaltūrõn*.

3.3.22. U mnoštvu je nalaza evidentirana čakavska zamjenica *ča* u funkciji upitno-odnosne zamjenice za ‘neživo’: *čă govõriš?* (127), *ča tĩ je potrĩba?* (127), *čă Ārija govõri?* (127), *dvô šõlda ča će za svõj trūd dobĩt* (64), *onõ ča je onă rěkla* (105), *pũtnice neběski ča sjõš* (45).

U funkciji se veznika u zavisnoj rečenici zamjenica *ča* može odnositi i na ‘živo’: *sa onõn drũgon/Ča me okužăla* (105).

3.3.23. Pored zamjenice *ča* govori se i zamjenica *čo*: *da ìmomo čò ìst* (74), *čikòvo je čò znàlo se* (46), *hòće se čò nočàs dogođit?* (35). Često je na terenu registrirano: *znòš čò?*, *i sàl čò?*, *ondà čò?*, *ako bùde čò činìt*.

Složena neodređena zamjenica glasi *čògod*: *učìnte čògod* (98), *čògod ostàvit* (109).

3.3.24. U izvoru se bilježi *čèga*, a ne stari genitivni lik *čèsa*: *čèga se spomìnjen* (131) iako se u Jelsi još čuje *čèsa*, pa tako i *svàčesa*, *nìčesa* i sl., osobito među starijim svijetom.

3.3.25. Kompoziti su nastali od prijedloga i akuzativa zamjenica *ča* ovjereni u primjerima: *zòč jednò pensāju* (116), *zòč fafijāju* (116), *zòč muòre nì ròvna Slavònija* (86); *nòč će ga položìt* (125).¹⁵ U živome su govoru registrirani primjeri: *puòč su fažolèti?*, *nòč je stàvi?*, *zòč mu je rèkla?*, *uč je bìlo?*.

3.3.26. Zamjenica je *kuò* u funkciji upitno-odnosne zamjenice za 'živo' prisutna u zbirci: *kuò kòga glèdo* (81), *kakò se kuò kòmu naklonì* (81), *ko će hi hrònìt?* (77), *u kòga ćemo pòč* (70), *kòmu pràvo* (78).

3.3.27. Zamjenica sa značenjem 'čiji' ima oblik *čikuòv*: *čikòvi bònki su na bòndu/ a čikòvi na sridinù* (78), *čikòvo je čò znàlo se* (46). I živi govor pokazuje isto: *čikòv/čikòv je pàs?*, *čikòve su gomìle?*, *znàla je čikòvo je*.

3.3.28. Značenje 'nitko', kako u građi, tako i na terenu, pokriva zamjenica *nìko*: *nìko je ne pìje* (94), *U nìkoga se ne ispančòjte* (16); *nìko nì kapì*, *nìkomu se nì jòvì*.

3.3.29. Zamjenica se *nìšta* pojavljuje u značenju 'ništa': *nìšta ničemo odnìt* (113), *ničèù in nìšta vazièst* (25), a zamjenica se *ništò* pojavljuje u značenju 'nešto': *Ŭvik bi ništò dònila* (52), odnosno: *ništò nì išlo*, *bìlo je ništò propàlo*, *ništò mu je bìlo*.

¹⁵ Umjesto *nòč* bi trebalo stajati *nòč*.

3.3.30. U značenju je 'kakav' evidentirana pridjevska zamjenica *kakuôv*: *kakuôv je bî da bî* (101), *kakôv će mu bît* (114), *hõće koji trôgli kakôv za nãmi ostãt* (113), *ma kakovi bîli da bîli* (114).¹⁶

3.3.31. Zamjениčki je pridjev *sôm* ovjeren u *sôm somcãt* (99).

3.3.32. Nekoliko je primjera za glavne i redne brojeve: *jedôn* (35, 61, 66), *jednã* (32), *dvô* (64, 80, 87), *trî* (61, 77), *četûri* (64), *děset* (92, 102); *parvî* (37, 81, 93), *parvû* (84), *parvêga* (62), *parviêmu* (103), *drûgi* (38), *drûgu* (93), *drûgega* (95). Interesantni su likovi poput *petnãste*, *šesnãste* itd.

3.3.33. Ističu se neke brojevne imenice: *za nõs trojîcu* (75), *sa dvõje diciê* (100). Inače se, kako se stječe dojam, rjeđe kaže *dvõje*, *dvojîca*, *trõje*, *trojîca* i sl., češći su likovi poput: *dõšli su njîh dvô*, *njîh dvô su izõšli*, *bîlo hi je trî*.

3.3.34. Infinitivi su dosljedno apokopirani: *donît* (72), *pomêst* (53), *zaklopît* (77); *izvûč* (127), *rêč* (16).

3.3.35. Za glagole II. vrste dolaze potkrepe: *dîgnit* (109), *maknît* (38), *namõknit* (50), a i u živome govoru također gospodari morfem *-ni-*: *okrêñît*, *potiêgnît*, *sîsnit*.

3.3.36. Nastavak je *-u* u prvome licu prezenta očuvan u *mõgu* (69), u živome govoru i *hočû*, inače je redovito *-n*: *glêdon* (71), *vîrujen* (98), *žãlin* (131).

3.3.37. U 3. licu množine prezenta raznoliko je stanje prema nastavak *-du* dominira: *govõridu* (95), *grãbidu se* (32), *îgrodu* (35), *kãšju* (97), *krîžodu* (32), *mõredu* (121), *posîpjedu* (32), *promînidu se* (81), *pûču* (116), *rêčedu* (109), *rîču* (97), *spîdû* (110), *svidõčidu* (91), *tûžidu se* (95), *vãrodu* (117), *zacakleîdû* (119). Neobično je, pak, pisanje nastavka *-e* u primjerima *brõne* (116) i *govõre* (116). Evo nekoliko potvrda iz živoga govora: *bûnidu*

¹⁶ Tu je očito omaškom izostavljen akcent.

se, činīdū, kantāju, kurīdu, mōlidu, pasōjedu, pījedu, prītidu, svītlidu, uvōlidu, vrīdidu, vrōtidu.

3.3.38. Neki od zanijekanih oblika prezenta glagola ‘imati’ glase *nīmoš* (48) i *nīmodu* (99).

3.3.39. Neki od zanijekanih oblika prezenta glagola ‘biti’ glase *nīsōn* (87, 119), *nīs* (120), *nī* (114, 125), *nīsmō* (111), *nīsū* (75, 91, 111).

3.3.40. Bilježe se prezentski oblici *griēn* (85) i *griē* (24) u značenju ‘ići, kretati se’.

3.3.41. Glagol ‘živjeti’ glasi *žīvīt* (100), dok u prezentu čitamo *žīvèn* (92), *žīvēš* (18), *žīvè* (26), dakle oblike glagola **živsti*.

3.3.42. Dio južnočakavskoga dijalekta ima posebnu tvorbu iterativnih prezenta. U raspoloživu se materijalu to ogleda u primjerima: *darījè* (19), *partījè* (61), *počījè* 3. jd. prez. (118), *probījè se* (93), *zalījèn* (19).

3.3.43. U obliku je imperativa za 2. lice jednine dosljedno zamuknuo finalni *-i*: *hīt* (16), *ostāv se* (30), *pīš* (61), *pūst* (14, 30), *rēc* (119), *umīr se* (73), *zaborāv* (14), *zafōl* (73), *zōv* (29), a vokal se likvidira i u primjerima *žīvmo* (96), odnosno *čīnte* (118), *oživte* (98), *stāvte* (16), *učīnte* (98), *ustānte se* (102). Sve je tako i u živome govoru.

3.3.44. Pišu se oblici *duperàt češ* (124), *imàt će* (16), *kalàt ču* (117), *nošit češ* (124), *orīt će se* (26), najvjerojatnije zbog lakše čitljivosti teksta, premda u ovim okolnostima enklitički oblici glagola ‘htjeti’ srastaju s osnovom infinitiva.

3.3.45. Nisu rijetki primjeri optativa: *Bôg te rāja napojî* (22), *Rūka mu usāhla* (103), *Udōvî se u parviêmu zālogoju* (103), *Tercôna ga triēsla* (103) itd.

3.3.46. Zanimljivo je podvući uporabu lika *barž* u značenju ‘moguće, vjerojatno’: *Bàrž je njêmu bìlo gòre* (101).

3.4. LEKSIČKE OSOBITOSTI

Praslavensko se nasljeđe zrcali u nizu riječi. Tako u stihovima *napūstī je škuōj/i išo iskāt srīću* (61) dolazi *iskāt*, glagol poznat svima trima hrvatskim narječjima. Primjer *puōt* ‘znoj’ (46) stari je leksem koji poznaju neki štokavci i brojni čakavci. Rabi se i glagol *poīt se: pod kojōn se je Isūs/karvōvin pōton poī* (44). Iz prasl. **kosъ* dolazi imenica *kūs* ‘komad’: *Nīsōn stīnā ni kūs bīje* (119). U značenju je ‘šešir’ ovjeren leksem *klobūk* (78), a rabe ga čakavci u različitim varijantama. U primjeru *Vōnjodu pašurāte* očit je glagol *vonjāt* ‘mirisati’. Iz prasl. **žeravъ* potječe stari leksem *žerāva*, ovdje dakle s duljenjem *ā > ã*: *kad bi gīre ispēko na žerāvi* (37). U primjeru je u *starījima godīšcima* interesantan leksem *godīšče*, poznat čakavcima i štokavcima ikavcima. Stih *Užēgo se ogōnj* sadrži imenicu *ogōnj* (83), proširenu među čakavcima, kajkavcima i nekim štokavcima u različitim fonološkim varijantama. Među riječi praslavenskoga postanja ide i leksem *postēja: Ča vōs nī srōm postēju topfīt* (102). Spominjem i leksem *tovōr: Tovāri rīću* (118), što ga u raznim varijantama rabe čakavci i neki štokavci zapadnih predjela. Na slavenskome jugu nije neobična riječ *dažd* ili drukčije, a ista se u korpusu i na terenu nalazi u varijanti *dōrž (daržjā* G jd.) (43). Povezano s prethodećim, narod kaže i *daržjēvica* ‘kišnica’. Na terenu se sreću još neki važni termini. Jelšani govore prezentske oblike *grēn/griēn, grēš/griēš* itd., koji su prošireni u nizu čakavskih govora. Mnogi čakavci kažu *besīda/besēda*, a ikavska je varijanta prisutna i u Jelsi. Važan je leksem *sāje* ‘čađa’, koji se u različitim oblicima govori po čitavome čakavskome terenu. Glagol *ūfot se* poznaju sva tri naša narječja. Ovamo ide stara imenica *hōz* ‘donji dio leđa, križa’ koji se očuvao u nekim mjestima na Hvaru, Braču, Visu i Prviću (Galović 2019: 270; Borys 2007: 18). Često se kaže arhaizam *lūkno* u značenju ‘slabost, iznemoglost, nemoć’, ob. u svezi *pāst u lūkno* (usp. Borys 2007: 37–42).

Među orijentalizmima se našla imenica *mahrāma* ‘marama’: *Kuō nōsi klobūk a kuō berītu/Kuō viēzenu mahrāmu* (78).

Germanizmima, primjerice, pripada glagol *škōdit: nī mi škōdila ni sūša* (41). Iz živoga govora pridodajem imenicu *hēler* u značenjima ‘vrsta austrijskoga kovanoga novca, filir’ i ‘fig. mala vrijednost’.

Romanizama je osjetan broj, a izdvojit će se neki osobitiji. Ovjeren je leksem *perīkul* (mlet. *pericolo*) u značenju ‘opasnost’: *u perīkulu se izbāvit* (110). Glagol *se kapīt* ‘razumjeti’ izvodi iz mlet. *capir: nīsmō kapīli* (111).

Mnogim je govorima svojstvena riječ *karnevōl* (81) (mlet. *carneval*, tal. *carnovale*). Interesantan je glagol *štroliġät* (trs. *stroligar*, mlet. *stroligar*) u značenju ‘mudrovati, umovati’, odnosno ‘nagađati, odgonetavati’: *štroliġāla očīma* (87). Termin je *parūn* (38) posuđenica iz mlet. *paron*, a nosilac je značenja ‘vođa ribarske družine’. Riječ je *bužēta* ‘zapučak’ preuzeta iz mlet. *buseta*: *bužētu i botūn za zabortunät prišīla* (84). Marica Gamulin piše *tarmālo me, tarmālo* (124) u značenju ‘izjedalo me, mučilo me’: riječ je o infinitivu *tarmät* (tršč. *tarmar*, mlet. *tarmar*). U stihu *njēga je tujinà samaštrāla* (101) glagol *samašträt* (mlet. *salmistrar*) ima značenje ‘uništiti, satrti’. To je preneseno značenje, inače taj glagol ima značenje ‘posoliti, konzervirati (ob. ribu)’. Na mletački se lik *fustagno* nastavlja *fuštōn* ‘vrsta suknje’ (64). U Jelsi se ta riječ rabi u značenju ‘vrsta suknje’ dok u nekim srednjodalmatinskim govorima može značiti i ‘vrsta tkanine’ te, naravno, imati i drugačije varijante. U stihu je *bēz svojē kāmare* (100) (mlet. *cámara*) vidljiv mletacizam *kāmara* ‘soba’. U živome se govoru zamjećuje još interesantnih romanskih likova, poput *averūt* ‘dojaviti, obavijestiti’, *cūrma* ‘ribarska družina’ (mlet. *zurma*), *frukēta* ‘vrsta ukosnice’ (mlet. *forcheta*), *marūn* ‘kesten’ (mlet. *maron*), *poltrōna* ‘fotelja, naslonjač’ (mlet. *poltrona*), *pritendēt* ‘udvarač, simpatija’ (tal. *pretendente*), *šijātika* ‘išijas’ (tal. *sciatica*), *tūb* ‘stakleni cilindar petrolejske svjetiljke’ (tal. *tubo*) i mnogi drugi.

4. ZAKLJUČAK

Govor Jelse do sada nije opisan, a o njemu postoje tek oskudni dijalektološki podatci, pa građa iz zbirke pjesama Marice Gamulin *Sārce u sārću mojēga škōja*, izvorne govornice jelšanskoga idioma, može pružiti pojedina saznanja o tome govoru nakon što su se podatci iz zbirke usporedili s onima dobivenima za terenskih istraživanja. Došlo se do zaključka da je jezik korišten u zbirci umnogome podudaran sa suvremenim stanjem na terenu, pa se autorica s pravom pokazala kao izvorna govornica jelšanskoga govora, čiji je govor uglavnom precizno pretočen u stihove.

OGLED POEZIJE¹⁷

Čovik

Buôg je čovïku dô
pãmet, snôgù i vòju.
Môže činït dobrô
i izazvãt nevòju.
Môže volït i marzït,
stvorït i razorït,
ozdrãvit i razbolït,
rastùžït i razveselït,
mũčãt i govorït.
A čovïk je čovïk
i vrïdi onolïko
kolïko je čovïk.

Pût dô sarca

Kad su svï pûtï
Širon otvòreni
A sãrce zatvòreno
Mòreš molït,
Kũmït
Zaklïnjot,
Zalũdũ je
Učinït niêćeš ništa.
Ma kad je sãrce otvòreno
Svï pûtï mòredu
Bït zatvòreni, čũvoni
Pronôćeš rãpu
I dogodït êe se čũda.

IZVOR

Gamulin, Marica. (2005). *Sãrce u sãrcu mojêga škòja*. Split: Naklada Bošković.

LITERATURA

Barbić, Ante. (2012). *Rječnik Pitava i Zavale*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.

Benčić, Radoslav. (2014). *Rječnik govora grada Hvara. Fõrske rïci i štòrije*. Hvar: Muzej hvarske baštine.

Boerio, Giuseppe. (1867). *Dizionario del dialetto veneziano*. Venezia: Reale tipografia di Giovanni Cecchini edit.

Doria, Mario. (1987). *Grande dizionario del dialetto triestino*. Trieste: Il Meridiano.

¹⁷ Treba pripaziti na pojedine omaške.

Dulčić, Jure; Dulčić, Pere. (1985). Rječnik bruškoga govora. *Hrvatski dijalektološki zbornik* 7/2: 371–747.

Finka, Božidar. (1971). Čakavsko narječje. *Čakavska rič* 1/1–2: 11–71.

Galović, Filip. (2015). Čakavština u dvama dramskim tekstovima s otoka Šolte. *Croatica et Slavica Iadertina* 10/1: 81–101.

Galović, Filip. (2019). *Govori otoka Šolte*. Općina Šolta – Hrvatsko katoličko sveučilište.

Galović, Filip. (2015). O pitavskome idiomu iz pera Pitovke, u: Tašenka Matulović, *Amarcord po našu*. Split: Redak, 8–17.

Galović, Filip; Sesar, Dubravka. (2018). Praznička čakavština u pjesništvu Tomislava Dorotića. *Od fonologije do leksikologije: Zbornik u čast Mariji Turk*, ur. Stolac, Dijana; Macan, Željka. Rijeka: Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet, Odsjek za kroatistiku, 343–355.

Galović, Filip. (2013). Prilog istraživanju jezika hrvatske dijalekatske poezije: bračko čakavsko pjesništvo. *Croatica et Slavica Iadertina* 9/1: 83–98.

Galović, Filip. (2016). Stjepan Pulišelić i ‘Glos sa Škrop’. *Čakavska rič* 44/1–2: 141–176.

Galović, Filip. (2013). Štokavsko i čakavsko: iz jezika splitskoga dijalekatskoga pjesništva. *Čakavska rič* 41/1–2: 121–138.

Galović, Filip. (2014). Velolučki govor u čakavskome pjesništvu Dobrile Franetović Kuzmić. *Mogućnosti: književnost, umjetnost, kulturni problemi* 4–6: 128–138.

Hraste, Mate. (1925–1926). Crtice o bruškom dijalektu. *Južnoslovenski filolog* 5: 180–214.

Hraste, Mate. (1935). Čakavski dijalekat ostrva Hvara. *Južnoslovenski filolog* 14: 1–57.

Ilešić, Fran. (1933–1934). Nešto o Jelsi na Hvaru i o jelšanskom govoru (Topografske i jezične beleške). *Južnoslovenski filolog* 13: 151–161.

Jonke, Ljudevit; Finka, Božidar. (1981). Dijalekatski fenomen (na primjeru čakavskoga narječja). *Hrvatski dijalektološki zbornik* 5: 119–124.

Kapović, Mate. (2015). *Povijest hrvatske akcentuacije. Fonetika*. Zagreb: Matica hrvatska.

Lisac, Josip. (2012). Dijalektalna književnost zadarskoga područja u sklopu hrvatske literature. *Čakavska rič* 40/1–2: 5–11.

Lisac, Josip. (2009). *Hrvatska dijalektologija 2: Čakavsko narječje*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.

Lukežić, Iva. (2012). *Zajednička povijest hrvatskih narječja. 1. Fonologija*. Zagreb – Rijeka – Čavle: Hrvatska sveučilišna naklada – Filozofski fakultet u Rijeci – Katedra Čakavskog sabora Grobnišćine.

Lukežić, Iva. (2015). *Zajednička povijest hrvatskih narječja. 2. Morfologija*. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada – Filozofski fakultet u Rijeci – Katedra Čakavskog sabora Grobnišćine.

Šimunović, Petar. (2011). *Čakavska čitanka*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.

Šimunović, Petar. (1977). Čakavština srednjodalmatinskih otoka. *Čakavska rič*, 7/1: 5–63.

Zingarelli, Nicola. (2006). *Lo Zingarelli. Vocabolario della lingua italiana*. Bologna: Zanichelli.

LOCAL DIALECT OF JELSA ON THE ISLAND OF HVAR AND THE WRITINGS OF MARICA GAMULIN

Summary

The article on the one hand analyses the language of Marica Gamulin's poetry collection *Sārce u sārceu mojèga škòja*, written in the local dialect of Jelsa on the island of Hvar, while on the other hand it compares the isolated features with data recorded during field research. The analysis showed that the data from the mentioned collection largely overlap with the data from the field, so it is a reliable material that generally well reflects the linguistic features of the local dialect.

Key words: *Dialectal poetry; Marica Gamulin; local dialect of Jelsa on the island of Hvar; South Chakavian ikavian dialect; Chakavian dialect*

LA PARLATA DI JELSA SULL'ISOLA DI HVAR E LA SCRITTURA DI MARICA GAMULIN

Sommario

Nell'articolo si analizza da una parte la lingua della raccolta poetica di Marica Gamulin *Sārce u sārceu mojèga škòja*, scritta nella parlata locale di Jelsa sull'isola di Hvar, mentre dall'altra parte le particolarità rilevate sono messe a confronto con i dati registrati dalle indagini sul terreno, ovverossia si osservano le concrete coincidenze e deviazioni. L'analisi ha dimostrato che i dati della citata raccolta coincidono per la maggior parte con quelli rilevati sul terreno, e si tratta quindi di una fonte affidabile che rappresenta in modo quasi ottimale le caratteristiche linguistiche di questa parlata locale.

Parole chiave: poesia dialettale; Marica Gamulin; parlata di Jelsa su Hvar; dialetto ciacavo meridionale; lingua ciacava

Podatci o autoru:

Doc. dr. sc. Filip Galović zaposlen je na Hrvatskome katoličkome sveučilištu u Zagrebu, a vanjskim je suradnikom Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Predaje kolegije pretežito iz područja jezikoslovlja. U znanstvenome se radu bavi jezikoslovnim temama, s osobitim usmjerenjem na dijalektologiju. E-mail: filip.galovic17@gmail.com